

Tribuna & Opinión

Generació balear en busca d'èpica

BERNAT JOAN I MARÍ

Ahir es va presentar a la seu eivissenca de la Universitat de les Illes Balears la novel·la de Joan Mayans Planells *El futur* no és el que era, editada per la tarragonina Cossetània. Un dels pilars del llibre el trobam en el fet de considerar la generació de l'autor com una generació sense èpica. O una generació a la recerca d'èpica. O, dit més planerament, una generació que, tenint les qüestions bàsiques de la seua vida bastant resoltes, fa voltes com una ballaruga sobre les seues pròpies tensions i frustracions, sense trobar la manera de donar-los una sortida mínimament satisfactòria. La novel·la de Mayans, emperò, fa l'efecte de qui punxa un globus.

Certament, la generació dels que ara tenen quaranta-i-tants anys o la dels de trenta-i-escaig no han viscut l'etapa (no mancada de pulsó social, d'emoció compartida) del final del franquisme i el principi de la democràcia. La transició va marcar tota la nostra generació, la de qui escriu aquest paper, no només pels canvis formals, sinó pels debats, la reivindicació de la nostra llengua i la nostra cultura (trepitjades ferotgement per la dictadura), la batalla per l'oficialitat

del català, la lluita per l'autonomia política (que ben aviat varen aigualir el 23F i la Llei d'Harmonització del Procés Autòmic, que en fou, des del meu punt de vista, una conseqüència directa), l'embranchada dels sindicats (controlats i no controlats; els no controlats aviat varen rebre l'embat de les clavegueres de l'estat, que es carregaren la CNT d'una manera absolutament escandalosa), el combat perquè cadascú pogués estimar com volgués i pogués ser amo del seu propi cos (en un estat de forta tradició nacional-catòlica)... i un llarg etcètera. Tot allò anava embolcallat d'una èpica inqüestionable, que donava alè als jòvens, encara que no participassin, per exemple, en grans projectes col·lectius com ara l'engegat pel Congrés de Cultura Catalana (a cavall entre l'últim govern franquista i el primer de la Transició).

I què ho era, bell, pensar que havíem de defensar la natura i fer el GOB i el GEN, i Amics de la Terra. O mirar de treballar per redreçar la nostra trepitjada llengua i recuperar l'Institut d'Estudis Eivissencs o fer créixer exponencialment l'Obra Cultural Balear. O admetre la necessitat d'intercanviar experiències i coneixements i generar acords per associar els arquitectes, els farmacèutics o els metges de Catalunya i les Illes Balears. Mirant d'incorporar-hi, sempre que fos possible, els del País Valencià. O tantes

altres coses que la construcció nacional dels nostres països requeria.

Però, evidentment, l'adversari (per a nosaltres) o enemic (segons ells mateixos) també treballava. Els partits «constitucionalistes» aprofitaven l'intent de colp d'estat del 23F per carregar-se l'Estat de les autonomies, que mantendria el rètol només en forma de novoparla purament orwelliana. Fins al punt que avui, quan es diu autonomia, s'està dient exactament el contrari. Com el Ministeri de l'Amor de la novel·la 1984, encarregat de la repressió més ferotge. Després vendrien els primers intents de destruir el catalanisme, que posava en evidència els seus tripijocs i magarrufes. I la manca de sentit de tot plegat. El pujolisme era llavors l'únic que s'escapava del projecte victoriós del 23F. Es bastia un sistema judicial que eclosionaria ovoidement unes dècades després. Es generava un discurs fortament nacionalista escrotat cap a l'esquerra per engalipar el màxim de babaus. En fi, ells també treballaven.

I, com que hem anat a l'era, hem agafat pols. I ara estam (o estan?) com ho descriu en Joan Mayans. Les circumstàncies històriques -tant les de llarga onada com les sobrevingudes- ens tornen a posar en onda perquè se'ns presenti al davant una nova etapa amb moltes concomitàncies amb la de la joventut de la meua generació. Potser

«Un dels pilars del llibre el trobam en el fet de considerar la generació de l'autor com una generació sense èpica. O una generació a la recerca d'èpica»

aquesta nova etapa es podrà esdevenir d'una manera més descarnada a les Illes Balears que no a d'altres llocs de la nostra part del món amb economies més diversificades. No podem calcular encara quines seran les conseqüències de la pandèmia que estam vivint. Això no ho havien vist ni els quarentons ni els que en tenim seixanta. Però tot apunta que la crisi econòmica que se'n derivarà serà extraordinària. I no hi ha crisi econòmica que no comporti també una crisi política. Entenguem crisi com a canvi. La nova situació (em neg a dir-ne «nova normalitat») posarà de manifest els abusos soterrats o no que han patit les Illes Balears durant dècades i dècades. La manca de poder propi, l'espoli fiscal, el control econòmic des de l'Altiplà, el desert polític amb finalitat de defensar els interessos de les Illes, les capelletes i el panxacontentisme local desemboaran com una claveguera fètida en un mar incert. I llavors apareixerà, lluminosa i brillant, l'oportunitat d'èpica per als jòvens de les Illes Balears. Esper que sàpiguen que construir resulta molt més difícil que destruir (de fet, això que alguns en diuen «règim del 78» ja s'està destruint tot solet, i a marxes forçades, empès pels borbons i la seua cort de llepes i d'aprofitats), i que tinguin l'energia de la il·lusió i una fam immensa de ciència i de filosofia.

El hombre que más influye en el Rey

Pedro Calvo Hernando

Cuando termina el año, se publica la encuesta electoral mensual del CIS, que registra un resultado algo menos favorable para el Gobierno, pero que no supone ningún peligro serio de anuncio de pérdida de las elecciones si el resultado fuese como el de la encuesta. Pienso que la predicción del CIS es lo menos desfavorable posible para el Gobierno de Pedro Sánchez, ya que es mínima la disminución de la distancia electoral con el resto de partidos. Estando, además, las cosas como están en España y en el mundo, podría decirse que esas predicciones resultan bastante poco preocupantes para el Gobierno de Sánchez. Esa mínima diferencia con resultados anteriores carece de significación de alguna importancia. Puede decirse que, estando las cosas como están, los datos de la encuesta resultan incluso favorables y adelantan una sensible mejora en el inmediato futuro en el caso de que la situación política dejase pronto de estar machacada por la pandemia en su peor versión. Supongamos que en dos o tres meses y con los efectos de las vacunas, la situación dentro

de las mentes políticas de las gentes puede dar un cambio favorable. Alguien me dirá que también puede ocurrir lo contrario. Pues sí, pero objetivamente esa suposición, que no es imposible, es sin embargo muy poco lógica. Es verdad que las cosas estas son impredecibles pero también es verdad que las predicciones no van a seguir estos rumbos por mucho tiempo. No es preciso advertir que en este campo es imposible asegurarse de la evolución de las cosas, pero sí es cierto que lógicamente las cosas de la situación pandémica no pueden empeorar hasta el infinito. Y si sucediera lo contrario, la verdad es que no importarían mucho los resultados electorales, pues todos juntos nos iríamos al garete en menos que canta un gallo. La experiencia de estos meses pasados nos indica que la tendencia ha sido bastante variable. Quiere decir que puede suceder cualquier cosa y, por tanto, que las decisiones electorales de las gentes ni son seguras ni son matemáticamente actuantes. Lo contrario de lo que se afirma en algunos comentarios precipitados y muy interesados. Lo lógico, en todo caso, es que en los meses próximos el sentido de la pandemia culpable cambie para bien, como se desprende de las previsiones que acompañan a las distin-

tas versiones de la famosa vacuna. Y para las próximas elecciones faltan nada menos que tres años, tiempo en que las cosas pueden cambiar en la senda del interés del actual Gobierno de coalición. Y además se supone que Pedro Sánchez, Pablo Iglesias y compañía no van a ser tan tontos como para estropear a sabiendas su futuro político inmediato. En todo caso, todos sabemos que si tres años en la vida normal es mucho tiempo, lo son más en la vida política. Son una eternidad, como es sabido. Y en esa eternidad puede suceder cualquier cosa. Entre otras, que la derecha no extrema caiga ya del todo en la cuenta de que sus juegos eróticos con la extrema Vox sólo conducen a la larga al desastre y que la complicidad con ellos puede ser letal, cosa que no sucede en absoluto con la relación entre el PSOE y Unidas Podemos, el eje que sostiene al actual Gobierno de izquierda. Es muy posible que para el verano estas cosas y otras se hayan clarificado tanto que puedan ya mostrar un panorama que vaya aclarando el futuro hacia las siguientes elecciones generales, a celebrar previsiblemente a finales de 2023. Pero estas cosas y estos debates suceden por hacer los sondeos todos los meses. Pues muy bien.